

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2012/2 (Değişik İşler)

Karar Sayısı:2012/3

Karar Günü:17.5.2012

R.G. Tarih-Sayı:14.07.2012-28353

DAVACI : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI : Büyük Anavatan Partisi

DAVANIN KONUSU : Büyük Anavatan Partisi'nin kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti istemidir.

I- İDDİANAME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 10.2.2012 günlü, C.02.0.CBS.0.01.02.03/2 sayılı iddianamesi şöyledir.

“A) DAVANIN KONUSU

Davalı siyasi parti 16/11/2009 tarihinde 30 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazanmıştır.

Parti tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

B) DAVA İLE İLGİLİ YASAL DÜZENLEMELER

Davayla ilgili olarak anayasa ve diğer yasalarda yer alan hükümler şu şekildedir:

a) 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Madde 68/3: “Siyasi Partiler önceden izin almadan kurulurlar ve anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.”

Madde 69/4: “Siyasi partilerin kapatılması, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesince kesin olarak karara bağlanır.

Madde 69/son: “Siyasi Partilerin kuruluş ve çalışmaları, denetlenmeleri, kapatılmaları yâda Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmaları ile siyasi partilerin ve adayların seçim harcamaları ve usulleri yukarıdaki esaslar çerçevesinde kanunla düzenlenir.”

b) 2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasası

Madde 3: “Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzelkişiliğe sahip kuruluşlardır.”

Madde 5/2: “Siyasi Partiler, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde, önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar.”

Madde 8/3: “Siyasi partiler, bildiri ve belgelerin, İçişleri Bakanlığına verilmesiyle tüzel kişilik kazanırlar.”

Madde 14/6: “Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz.”

Madde 14/7: “...Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.”

Madde 121: “Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.”

c) 4721 Sayılı Türk Medeni Yasası

Madde 87: “Dernekler, aşağıda hallerde kendiliğinden sona erer:

1. Amacın gerçekleşmesi, gerçekleşmesinin olanaksızın hale gelmesi veya sürenin sona ermesi:”

2. İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,

3. Borç ödemede acze düşmüş olması,

4. Tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının olanaksız hale gelmesi,

5. Olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılamaması.

Her ilgili, sulh hâkiminden, derneğin kendiliğinden sonra erdiğinin tespitini isteyebilir.”

d) 5253 Sayılı Dernekler Yasası

Madde 36: “....Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümleri uygulanır.”

C) DEĞERLENDİRME

2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. Maddesi uyarınca “Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.”

Davalı parti tüzüğünde ilk büyük kongrenin toplanma zamanı 2 yıl olarak belirtilmiştir.

820 sayılı Yasanın 121. Maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. Maddesinin 2. Bendi uyarınca “İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması” kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

Davalı parti tüzel kişilik kazandığı 11/06/2009 tarihinden bu yana iki yılı aşkın bir süre geçtiği halde ilk büyük kongresini yapmamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

KANITLAR

a) Parti kuruluş belgeleri.

b) Parti tüzüğü.

c) Siyasi Parti sicil özeti.

D) SONUÇ ve İSTEM

Davalı Büyük Anavatan Partisi 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 14/7. Fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, Dernekler Yasasının 36. Maddesi aracılığıyla Türk Medeni Yasası'nın 87. Maddesinin 2. Bendi uyarınca süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini iddia ve talep olunur.”

II- İNCELEME

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın iddianamesi, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü;

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, Parti'nin tüzel kişilik kazandığı 16.11.2009 tarihinden itibaren iki yıl içinde 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 14. maddesinin yedinci fıkrasının son cümlesindeki “*Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadır.*” hükmüne aykırı olarak toplanmadığı belirtilerek Büyük Anavatan Partisi'nin 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın 14. maddesinin yedinci fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, Dernekler Yasası'nın 36. maddesi aracılığıyla Türk Medeni Yasası'nın 87. maddesinin 2 nci bendi uyarınca süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi istenilmiştir.

Büyük Anavatan Partisi Genel Başkanlığı'nın adresi olarak gösterilen Menderes Mahallesi 808. sokak No:2/5 Yenikent/Ankara adresindeki evin parti ile ilişkisi bulunmayan kişiye ait olması nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nin 22.2.2012 günlü, E.2012/2 (Değişik İşler) sayılı kararı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 10.2.2012 günlü ve C.02.0.CBS.0.01.02.03/2 sayılı iddianamesinin bir örneği tebliğ edilememiş, ancak Parti'nin kuruluş bildiri ve eklerini İçişleri Bakanlığı'na veren kurucularından Emanullah GÜNDÜZ'ün İstanbul'daki adresine bizzat 13.3.2012 tarihinde tebliğ edilmiş olmasına rağmen, 17.5.2012 tarihine kadar herhangi bir cevap verilmediği görülmüştür.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partilerin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasının üçüncü cümlesinde Parti kurucularının ilk büyük kongreyi partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları, 104. maddesinin birinci fıkrasında, bir siyasi partinin bu Kanun'un 101. maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebebiyle o parti aleyhine Anayasa

Mahkemesi'ne, Cumhuriyet Başsavcılığı'nca re'sen yazı ile başvurulacağı, 104. maddesinin ikinci fıkrasında Anayasa Mahkemesi'nin, söz konusu hükümlere aykırılık görmesi durumunda bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasi parti hakkında ihtar kararı vereceği belirtilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi istenilmiş ise de, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 104. maddesindeki kural işletilmeden doğrudan dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine ilişkin talep yerinde görülmediğinden istemin reddine karar verilmesi gerekir.

Serruh KALELİ ile Erdal TERCAN bu görüşe katılmamışlardır.

III- SONUÇ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, Büyük Anavatan Partisi'nin, kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi istemine ilişkin 10.02.2012 günlü, C.02.0.CBS.0.01.02.03/2 sayılı İddianamesi ve ekleri, konuya ilişkin rapor, ilgili Anayasa ve yasa kuralları incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü

22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 104. maddesine göre işlem yapılmadan doğrudan talep edilen Büyük Anavatan Partisi'nin dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti isteminin REDDİNE, Serruh KALELİ ile Erdal TERCAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 17.5.2012 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Serruh KALELİ	Başkanvekili Alparslan ALTAN
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Mehmet ERTEN	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR
Üye Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Zehra Ayla PERKTAŞ	Üye Recep KÖMÜRCÜ
Üye Burhan ÜSTÜN	Üye Engin YILDIRIM	Üye Nuri NECİPOĞLU
Üye Hicabi DURSUN	Üye Celal Mümtaz AKINCI	Üye Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 10.02.2012 tarihli iddianamesi ile, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 14. maddesinin yedinci fıkrası uyarınca 16.11.2009 tarihinde tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde “ilk büyük kongresini yapmayan ve zorunlu organlarını oluşturmayan” Büyük Anavatan Partisi'nin 2820 sayılı Yasa'nın 121. maddesi atfı nedeniyle derneklerin sona erme hallerini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesi 2. bendi uyarınca kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

Mahkemece, siyasi partinin gösterilen adresine çıkarılan tebligat adresin partiye ait olmadığı, adresteki kişinin de parti ile ilişkisi olmadığı nedenleri ile yapılamamıştır. Siyasi Partiler Yasası'nın 8. maddesine göre siyasi partinin genel merkezinin Ankara'da bulunması gereğine rağmen, Ankara'da bir adresi bulunamayan partinin bir kurucu üyesine İstanbul adresinde iddianame tebliğ edilmiş ise de verilen 30 günlük sürede de hiçbir cevap verilmediği görülmüştür.

Siyasi partiler, milli iradenin oluşmasını sağlamak için demokratik bir düzen içinde teşkilatlanmak ve belirtilen esaslara uygun çalışmak ve Anayasa'nın 68. maddesi kapsamında siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru olarak Anayasa'ya, kanununa ve hukuk devleti ilkelerine uygun hareket etmek zorunda olan tüzel kişiliklerdir.

Siyasi partiler kuruluşlarını takiben teşkilatını kuracak, amacı ile özdeşleşmiş görevlerini yerine getirecek, temsilcilerini, organlarını seçecek, mali ve idari sorumluluklarını yerine getirecektir. Bu görevlerinden hiç birini yerine getirmeyen davalı parti hakkında açılan davanın iddianamesi bile gösterilen adresin gerçek dışı olması nedeniyle bu adreste tebliğ edilememiştir.

Parti büyük kongresini yapmamış organlarını oluşturmamıştır. Türk siyasi hayatında sorumluluk hukukuna aykırı ve yasal yükümlülüklerine uymayarak yer alan bir siyasi partiyi, tespit edilen aykırılıklara rağmen kuruluş amacına uygun hareket ettiği kabulü ile yasaların emredici kuralları karşısında korumak mümkün değildir.

Mahkememiz gerekçeli kararında, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 104. maddesinin ikinci fıkrasına göre, bir siyasi partinin emredici kurallara aykırı davranması halinde Cumhuriyet Başsavcılığının Anayasa Mahkemesine başvurup partiye ihtar kararı verilmesini istemesi gerekirken bu kuralı işletmeden hukuki varlığının sona erdiğinin tespitini istemesini yerinde görmemiş ve istemin reddine oy çokluğu ile karar vermiştir.

Bu gerekçeye göre, partiye önce ihtar çekilecek ve sonra gerekirse talep gibi karar verilebilecektir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 104. maddesinin ikinci fıkrası sorunludur. Böyle bir ihtar kuralının işletilmesinin hukuki bir yararı yoktur. Fıkranın geri kalan bölümü yani ihtar

çekilip altı ay içinde görülen ve uygun şekilde yerine getirilmesi istenen eksikliklerin giderilmemesi halinde ne yapılacağına ilişkin ikinci fıkranın 2. cümlesi Anayasa Mahkemesinin 2008 tarihli E.2008/5, K.2009/81 sayılı kararı ile Anayasa'ya aykırı bulunup İPTAL edilmiştir. Siyasi partiye verilecek ihtar gereği yerine getirilmese de emredici kurallara aykırı davranış yaptırımsız, sonuçsuz kalabilecektir.

Bu halde partiye ihtar vermek koşulunu gerçekleştirmek ya da işletmek yaptırımı olmayan hukuksuz bir duruma icabet etmeyi zorunlu kılarken, normun konusunda bir amaç bir gaye olmamasının düşünülemeyeceği pozitif hukuk gerçeğidir. Ayrıca partinin yerine getirmediği husus zaman ile ölçülü ve sınırlandırılmış olmazsa olmaz bir yükümlülüktür. Partice yapılmayan şey-KESİN bir netlik içinde SÜREYE bağlı ilk büyük kongresini yapmak ve zorunlu organları oluşturmak görevinin gerçekleştirilmemiş olması olup bu eylemsizlik halinin tespiti yaptırıma bağlanmıştır. Aksi taktirde siyasi partiler yönünden tüzük ve programları doğrultusunda ülke çapında faaliyet göstererek kendisinden beklenen demokratik düzene siyasal katkı, içi boş, denetimsiz yaptırımsız amaçsız bir kavram olarak kalacak ve 2820 sayılı Yasa'nın 14/7 maddesinde bu eylemsel zorunluluk hiçbir pozitif anlam içermeyecektir.

Mahkeme gerekçesinde bahse konu 2820 sayılı Yasa'nın 104. maddesinin öngördüğü kullanılmış olması gerektiği ileri sürülen ihtar müessesesi, Anayasa Mahkemesince iptal edilmeden önceki 104. maddenin ikinci fıkrasının 2. cümlesinde var olan, bir siyasi partiye devletçe verilecek yardımdan yoksun bırakmadan önce bu yolun işlerliği için öngörülmüş, benimsenmiş bir araçtır. İhtara mahkemece yüklenen anlam ve kapsama katılma olanağı yoktur.

Anılan nedenler ile çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

Başkanvekili

Serruh KALELİ

KARŞI GÖRÜŞ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, 10.02.2012 günlü, C.02.0.CBS.0.01.02.03/2 sayılı iddianamesiyle, Büyük Anavatan Partisi'nin, 16.11.2009 tarihinde 30 kurucu üye ile kurularak tüzel kişilik kazandığını, Partinin tüzel kişilik kazanmasından sonra iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin yedinci fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi, Dernekler Kanunu'nun 36. maddesi aracılığıyla Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin 2. Bendi uyarınca süresinde ilk büyük kongresini yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini iddia ve talep etmiştir.

Büyük Anavatan Partisi Genel Başkanlığı'nın adresi olarak gösterilen adres, parti ile ilişkisi bulunmayan kişiye ait olması nedeniyle Anayasa Mahkemesi'nin 22.02.2012 günlü, E.2012/2 (Değişik İşler) sayılı kararı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 10.02.2012 günlü ve C.02.0.CBS.0.01.02.03/2 sayılı iddianamesinin bir örneği tebliğ edilememiş, ancak Partinin

kurucularından Emanullah Gündüz'e İstanbul'daki adresinde 13.03.2012 tarihinde tebliğ edilmiş olmasına rağmen, 17.05.2012 tarihine kadar herhangi bir cevap da verilmemiştir.

Mahkememiz çoğunluğunca, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 104. maddesinin birinci fıkrasında, bir siyasi partinin bu Kanun'un 101. maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebebiyle o parti aleyhine Anayasa Mahkemesi'ne, Cumhuriyet Başsavcılığı'nca re'sen yazı ile başvurulacağı, 104. maddesinin ikinci fıkrasında Anayasa Mahkemesi'nin, söz konusu hükümlere aykırılık görmesi durumunda bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasi parti hakkında ihtar kararı vereceğinin belirtildiği, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca 104. maddedeki kural işletilmeden, partinin doğrudan dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine ilişkin talebi yerinde görülmemiş, reddine karar verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 14. maddesinin yedinci fıkrasının son cümlesine göre, "*Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar*"; 121. maddesinin ilk fıkrasına göre; "*Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.*"

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 87. maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Dernekler, aşağıda hallerde kendiliğinden sona erer: "...*

2. İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması,...".

5253 sayılı Dernekler Kanunu m. 36 gereğince de, "*....Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümleri uygulanır.*"

Görüldüğü gibi, Siyasî Partiler Kanunu m. 14,VII'de siyasi partilerin ilk büyük kongresini, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda olduğu kabul edilmiştir. Acaba siyasi partiler bu hükme aykırı davranıp, süresi içinde ilk büyük kongreyi toplamazlarsa bunun sonucu nedir, ne şekilde hareket edilmelidir, yaptırım var mıdır, varsa nerede düzenlenmiştir'

Mahkememiz çoğunluğuna göre, bu durumda da Siyasî Partiler Kanunu m. 104 uygulama alanı bulmalıdır. Buna göre, bir siyasi partinin bu Kanunun 101. maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebebiyle, bu kapsamda iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamaz ve zorunlu organlarını oluşturmazsa, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, o parti aleyhine Anayasa Mahkemesine başvurur; Mahkeme, iddia edildiği şekilde, iki yıl içinde, ilk büyük kongrenin toplanmadığını ve zorunlu organların oluşturulmadığını tespit ederse, ilgili siyasi parti hakkında ihtar kararı verir.

Bu şekilde, Anayasa Mahkemesince, bir partiye ihtar kararı verilmesi, belki başlı başına bir yaptırım olarak görülebilir. Ancak, parti ihtar kararına rağmen verilen süre içinde ilk büyük kongresini toplamazsa ve zorunlu organlarını oluşturmazsa, bu takdirde, ne şekilde hareket edileceği Siyasî Partiler Kanunu m. 104'de düzenlenmiş değildir. Böyle bir durumda ihtar sonuçsuz; partinin ilk büyük kongreyi süresi içinde toplamaması ve zorunlu organlarını

oluşturmaması yaptırımsız kalacaktır. Belki ihtar kararından sonra kongre toplanmaz, zorunlu organlar oluşturulamazsa, bu takdirde Medeni Kanun'un 87. maddesine yapılan atfın devreye girmesi ve Anayasa Mahkemesi'nin partinin kendiliğinden sona erdiğine karar vermesi düşünülebilir. Ancak, böyle bir durumda, siyasi partiye ihtar gönderileceğine ilişkin ilgili hükümlerde hiçbir açıklık yoktur. Dernekler Kanunu ve Medeni Kanun'a yapılan atıf nedeniyle, iki yıllık sürede ilk büyük kongre toplanmazsa ve zorunlu organlar oluşturulmazsa, siyasi partinin kendiliğinden sona ermesi gerekmektedir.

Siyasi Partiler Kanunu'nun 104. maddesinin ikinci fıkrasındaki ihtar, bilindiği gibi, daha önce hükümde yer alan devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakma yaptırımının uygulanabilmesi için öngörülmüştü. Bu kısım, Anayasa Mahkemesinin 11.06.2009 tarih ve E.2008/5, K.2009/81 sayılı kararı ile iptal edildiğinden, bu hüküm kendi içindeki bütünlüğünü kaybetmiş, yaptırımsız hale gelmiştir.

Aslında, daha kuruluş aşamasında olan, ilk büyük kongresini toplamamış olan, o nedenle de siyasi faaliyetlerine devam edip edemeyeceği henüz belirsiz olan bir siyasi partiye 104. maddenin uygulanmasını ve ihtar gönderilmesini kabul etmek, hem siyasi partinin içinde bulunduğu aşamaya, bu maddenin niteliğine ve öngörülüş amacına, hem de kongre toplanamazsa, siyasi partinin kendiliğinden sona ereceği yaptırımının niteliğine uygun düşmemektedir. Siyasi Partiler Kanunu m 104'ün, kuruluş aşamasını tamamlamış, ilk büyük kongresini yapmış, zorunlu organlarını oluşturmuş, ancak diğer konulardaki, faaliyetlerindeki eksiklikler yahut aykırılıklar için, örneğin Parti tüzüğündeki eksiklikler gibi, uygulama alanı bulması, hükmün niteliğine ve öngörülüş amacına daha uygun düşmektedir. Nitekim, m.104,l'de, 101. maddeye atıf yapılmakta, orada belirtilen emredici hükümlerin dışında kalan diğer hallerden söz edilmektedir. Yoksa, Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra, 104. maddenin geri kalan kısmının, ilk büyük kongresini toplayamamış, zorunlu organlarını oluşturamamış partiye de lafzen uygulanabilir hale gelmesi nedeniyle, hükmün burada da uygulanmasını savunmak, kanaatimce uygun değildir. Aksi takdirde, devlet yardımından mahrum bırakılma yaptırımı iptal edilmeseydi, ilk büyük kongresini toplayamadığı için kendiliğinden sona eren bir partinin, devlet yardımından yoksun bırakılması gibi anlamsız bir sonuç ortaya çıkardı.

Siyasi Partiler Kanunu m. 14,VII'de ilk büyük kongrenin siyasi partinin tüzel kişilik kazanmasından itibaren iki yıl içinde toplanması zorunluluğu düzenlenmiştir. Bu zorunluluğa uymamanın yaptırımı, söz konusu hükümde yahut genel olarak Siyasi Partiler Kanunu'nda bilinçli olarak açıkça düzenlenmemiş, bu konuda Medeni Kanun'a ve Dernekler Kanunu'na atıf yapılmıştır. Anayasa m. 68,II'ye göre siyasi partiler demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır, bu açıdan büyük bir öneme sahiptirler. Siyasi partilerin demokrasi için sahip olduğu önemin bir gereği olarak, bir partinin ilk büyük kongreyi iki yıl içinde toplayamaması ve zorunlu organlarını oluşturamaması halinde, bunun sonuçlarının doğrudan Siyasi Partiler Kanunu'nda açıkça düzenlenmesi isabetli olurdu. Ancak, bu konuda, yukarıda belirtildiği şekilde, Medeni Kanun'a ve Dernekler Kanunu'na atıf yapıldığı için ayrıca düzenleme yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda ayrıca ifade etmek gerekir ki, siyasi partilerin demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olması, demokrasi için büyük bir öneme sahip olmaları, onların emredici kurallara uygun davranmaları konusunda daha fazla hassasiyet göstermelerini gerektirir; yoksa öngörülen kurallara aykırı davranma, kanunla tayin edilen kesin sürelerle uymama ayrıcalığı vermez.

Buna göre, bir siyasi partinin ilk büyük kongresini Siyasi Partiler Kanunu m. 14,VII gereğince iki yıl içinde toplaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması gerekmektedir. Bu zorunluluğa uymaması halinde aynı Kanun'un 121,I. maddesinin yaptığı atıf ile Medeni Kanun ve Dernekler Kanunu'nun konuya ilişkin hükümleri siyasi parti hakkında da uygulama alanı bulmalıdır. Medeni Kanun m 87,I'de derneklerin, ilk genel kurul toplantısını kanunda öngörülen sürede yapmaması, zorunlu organlarını oluşturmamış olması halinde kendiliğinden sona ereceği kabul edilmiştir. Görüldüğü gibi, hükümde derneğin sona ermesi için ayrıca herhangi bir ihtar vs gerek kalmaksızın, iki yıllık sürenin sona ermesiyle birlikte kanundan dolayı, kendiliğinden sona ermesi kabul edilmiştir. Buna göre, **iki yıllık süre içinde ilk büyük kongresini toplayamayan ve zorunlu organlarını oluşturamayan bir siyasi partinin de aynı şekilde, iki yıllık sürenin sonunda kendiliğinden sona ermesi gereklidir.**

Dava konusu Büyük Anavatan Partisi'nin, 16.11.2009 tarihinde kurulduğu ve tüzel kişilik kazandığı açıktır. Partinin 16.11.2011 tarihine kadar ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması gerekiyordu. 16.11.2011 tarihine kadar, ilk büyük kongre toplanamadığından ve zorunlu organlar oluşturulamadığından, Büyük Anavatan Partisi Medeni Kanun m. 87,I gereğince kendiliğinden sona ermiştir. Bu sonuç, kanundan dolayı (ipso jure) ortaya çıktığından, bu tarihten sonra, ihtar yapılması, ihtar üzerine partinin ilk büyük kongresini yapması ve zorunlu organlarını oluşturmaması ile sona eren bir partiyi tekrar canlandırmak mümkün değildir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, Büyük Anavatan Partisi'nin, ilk büyük kongresini süresinde toplamaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesine yönelik Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının talebi kabul edilip, siyasi partinin kendiliğinden sona erdiğine karar vermek gerekirken; Siyasi Partiler Kanunu m. 104 gereğince işlem yapıp ihtar gönderilmediği gerekçesiyle talebin reddine ilişkin çoğunluk görüşüne katılmak mümkün olmamıştır.

Üye

Erdal TERCAN